

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
KATEDRA CÍRKEVNÍCH DĚJIN

ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Kněžská 8, 370 01 České Budějovice ☎ 387 773 517
mobil: +420 777 597 822
e-mail: svobodar@tf.jcu.cz

POSUDEK OPONENTA MAGISTERSKÉ PRÁCE

Autorka práce: Bc. Lucie Šimková

Název práce: Počátky a vývoj vzdělávání v Jindřichově Hradci

Rozsah práce: 119 stran, z toho 17 stran textových a obrazových příloh

Na počátku mého posudku bych nejprve nechal zaznít slova samotné autorky: „*Cílem této diplomové práce je vykreslit v historickém rámci obraz jednotlivých stupňů jindřichohradeckého školství od jeho počátků, míst jeho působení a vlastní činnost. Prvořadým úkolem bylo podat ucelený přehled tohoto tématu, které bylo dosud zpracováno jen v dílčím rozsahu a pouze pro některé školy.*“

Konstatuji, že tento ambiciózní cíl či úkol se jí podařilo naplnit pouze ve velmi omezené míře, a to z následujících důvodů:

- Již v úvodní části své diplomové práce autorka tvrdí, že se opírala o studium dostupné publikované literatury, dobový tisk, dobové kroniky a archivní materiály z jindřichohradeckého archivu. Problémem je, že jak zkoumání literatury, tak pramenů, bylo velmi povrchní. Při studiu literatury autorka opomenula existující diplomové práce, které se věnují více či méně jejímu tématu. Vzpomenout chci nejen starší práci Marty Vrbové *Učitel a společnost: Jindřichohradecké gymnasium v životě svého města* (Pedagogická fakulta, České Budějovice, 1973), ale především nové práce Aleny Trachtové *Kolej Tovaryšstva Ježíšova v Jindřichově Hradci v první polovině sedmnáctého století* (Pedagogická fakulta, JU, 2000) a Lucie Zušťákové s názvem *Výuka náboženství a náboženské tradice s tím spojené na gymnáziu v*

Jindřichově Hradci v letech 1868–1914 (Teologická fakulta, JU, 2008). Zejména poslední dvě jmenované vznikly převážně na základě výzkumu pramenů v (nejen) jindřichohradeckých archivech, se samozřejmou znalostí odborné literatury. Jejich přečtením mohla diplomantka získat potřebnou obsahovou podporu i metodologickou inspiraci. Autorka tak zůstala odkázána na práce staré často půl století a více, které svým zpracováním neodpovídají kritériím současné historické vědy.

Dále existuje starší literatura německé provenience, kterou autorka prakticky vůbec nepoužívá.

Při zkoumání dobového tisku autorka prakticky nebere v úvahu německé noviny. Má je sice uvedené v seznamu použitých zdrojů, ale v reálu je používá více než sporadicky.

Autorka také neprozkoumala relevantní prameny vydané i nevydané. Vybírala si z toho, co jí „padlo pod ruku“ při návštěvách v knihovnách a archivech. Opět zde z části vynechává prameny psané jiným než českým jazykem. Jinak řečeno se diplomantka zabývala jen velmi snadno přístupnými prameny, se kterými se seznámila jen velmi povrchně a zařadila je do předem připravené osnovy (k této otázce se ještě později v tomto posudku vrátím).

- Celková práce s literaturou a prameny je značně nekritická a neukazuje na skutečnou znalost širšího či úzkého historického kontextu. Je to zcela evidentní zejména u prvních třech kapitol. Abych byl konkrétnější:

První kapitola s názvem „Stručné dějiny města Jindřichův Hradec“ má necelé dvě strany (s. 9-10). Je natolik textově nesourodá, že prakticky o ničem nevypovídá. Navíc není časově dotažená až do druhé poloviny dvacátého století, ačkoli se tímto obdobím autorka zabývá v souvislosti se středním a vysokým školstvím ve čtvrté kapitole. O něco lépe je zpracována kapitola druhá, která se věnuje vývoji školství v západoevropském prostoru (s. 11-16). Ovšem pro následující kapitolu nazvanou „Stručné dějiny školství v českých zemích“ (s. 17-24) platí stejné hodnocení, jako pro kapitolu první: text připomíná spíše výpisky z přednášek, jednotlivé věty na sebe často nenavazují. Navíc na stranách 19-24 se objevují zmínky o školství v jižních Čechách, které do této kapitoly nezapadají, ačkoli chápu autorčin záměr zužovat historický kontext a připravovat tak čtenáře na následující kapitolu. Mnohem lépe by diplomantka udělala, kdyby tuto třetí kapitolu zapracovala do kapitoly čtvrté (ve které se o to částečně pokouší, takže se také v ní můžeme dočíst obecné informace o vývoji školství). Čtvrtá kapitola (s. 25-60), která je bezesporu hlavní částí diplomové práce,

se zabývá vývojem vzdělávání v Jindřichově Hradci. Autorka zvolila tématické rozdělení podkapitol na „základní“, „střední“ a „vysoké“ školství, které ne vždy odpovídalo historické realitě. Na druhou stranu však dává tématu kapitoly jistou přehlednost. Podkapitoly jsou zpracovávány chronologicky, a to podle toho, jak vznikaly jednotlivé vzdělávací instituce. Chronologicky je také popisován vnitřní vývoj institucí. Autorka je zdatná kompilátorka, která dokázala dobře využít zdroje, které nashromáždila. Problém však je – jak jsem již neznal výše – právě v tom, jaké zdroje používala.

- Jako jeden z hlavních problémů této diplomové práce vidím chybný postup v její přípravě, kdy byla pravděpodobně nejdříve sestavena osnova a až poté byly do ní „doplňovány“ nalezené informace. Téma bylo vymezeno tak široce, že by i skutečně erudovanému historikovi znalému nejen metodologie historické vědy, ale také dobře obeznámenému s *up to date* literaturou (uvádějící kupř. nejen do historie pedagogiky, ale také do místního dobového kontextu) a samozřejmě s existujícími prameny, dalo nemalou práci, než by se s ním dokázal solidně vypořádat. Zpracovat problematiku „základního“, „středního“ a „vysokého“ školství v rozmezí několika set let pouze na základě relativně omezeného souboru literatury (nehovořím zde o množství knih, ale o tom, že se jedná o knihy od různých autorů, různé kvality, různého stáří, atp.) a náhodně vybraných pramenů, nelze jinak, než velmi povrchně. Jednoduše řečeno: pro diplomanta-nehistorika příliš „velké sousto“. Výsledkem práce pak je pouhý přehled „vývoje vzdělanosti“ (spíše tedy školských institucí) v Jindřichově Hradci, který však má pochybnou výpovědní hodnotu. K povrchnosti této přehledové práce jen přispívají poslední tři kapitoly věnované „Zajímavostem ze života škol“ (s. 61-70), „Některým významným osobám jindřichohradeckého školství“ (s. 71-81) a „Některým významným absolventům jindřichohradeckých škol starší doby“ (s. 82-91). Diplomantka by udělala lépe, kdy zabývala pouze jednou oblastí vzdělávání v Jindřichově Hradci, popřípadě vzděláváním v Jindřichově Hradci obecně, ale v kratším časovém úseku. Mohla by tak jít v tématu do větší hloubky (což ostatně udělali její předchůdci diplomanti zmínění již v tomto posudku). Nepochybně by také měla konzultovat s odborníky na regionální historii a školství (v jižních Čechách je odborníkem na tuto tematiku kupř. doc. Miroslav Novotný z Filosofické fakulty JU, jehož knihu autorka v práci používá).
- Přestože je práce po formální stránce vypracována velmi pečlivě, musím konstatovat také některé formální nedostatky. Má velmi bohatý poznámkový aparát, který je

vypracován bezchybně tam, kde to předepisuje metodická příručka. Nestandardní je používání odkazů na archivní prameny (v současnosti se používá pro karton označení „kart.“ a nikoli „karton č. XY“), dobový tisk (nejprve se uvádí ročník, poté číslo). Prameny jsou uváděny chybně v seznamu literatury. Chybí u nich také bližší informace (název archivu, archivního fondu, atd.). Kromě toho jsou nesmyslně rozděleny „Prameny“ a „Archivní materiál“ – toto patří dohromady. Stejně tak by měl být zvlášť ještě „Dobový tisk“ – diplomantka zde opět neuvádí použité ročníky, popřípadě další informace (v textu práce je uvedeny má). V seznamu literatury má také uvedeny vydané prameny (s. 96), konkrétně v knize Georga Michaela Pachtlera (1825-1889; podotýkám jen, že písmena „S. J.“, která uvádí za Pachtlerovým jménem, nejsou zkratkami jeho křestních jmen, ale označují jeho příslušnost k jezuitskému řádu, tj. Societas Jesu – zkratka S.J.).

- Po jazykové stránce je práce bez větších chyb. Zcela jistě bych byl pro sjednocení používání tvarů některých slov (gymnázium – gymnasium, rétorika – rethorika; viz kupř. s. 46, 71). Výjimečně se stalo, že autorce „vypadlo“ nějaké slovo z věty (zvrtné zájmeno ve větě „Ve válečných letech stalo i záložním vojenským lazaretem,“, s. 10) nebo se objevil překlep (např. s. 64 – biskup „Landauer“ namísto „Lindauer“, s. 15 „osvícenecká doba“ místo „osvícenská doba“). Na straně 42 zase není zcela přesně používán termín „kongregace“, který se v církevně-historickém slovníku používá spíše pro řádová společenství vznikající v katolické církvi od devatenáctého století dále, nikoli pro mariánské družiny. Na straně 65 pak existuje velmi nepřesná formulace, která může být pro čtenáře zavádějící (hovoří zde o teologických orientacích Zátky, avšak věta vyznívá nešťastně v tom smyslu, jako by měl chybné teologické názory biskup Jirsík). Avšak toto všechno jsou pouze malé „vady na kráse“.

Přes výše uvedené námitky práci doporučuji k obhajobě před odbornou komisí. Navržené hodnocení: dobře.

V Českých Budějovicích 15. 5. 2012

.....
ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.